

Landskap: Småland. Upptecknat av: Gunnar Stobro
 Härad: Mo härad. Adress: Stårskolan.
 Socken: Åsenlöga Socken. Berättat av: Malkolin Johansson
 Uppteckningsår: 1916. Född år 1868 i Gyrmas.

Uppteckningen rör Wedjebukt. sid. 1-5.
+ 1 teckning. 6

Fredjebruka.1.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Vid svedjning fälde man först skogen i slutet av våren, mest gran och fur men om en eller annan björk följde med gjorde det ingenting. Skogen fälldes så att träna kom att ligga på ett håll. Fredjelandet lades på backe eller jämn mark, liksom bra villhet. Sedan skulle träna ligga till i aug. eller september. Då tänkte man på. Man fick ha tillt avhuggt utom fredjan som brandgata. Man tänkte på runt runt omkring eller och så mot vinden. Man kvistade aldrig träna först utan tänkte på direkt. Det var g. vanligt att samtidigt skaffa sig milvet för

5113

L.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

kolning, churu det väl förekommit på
senare tid.

Samma höst såddes. Det var råg, eller
någon gång, sedan potatis (som även
kunde sättas nästa vår på svedjelandet).
Man sådde även gräsfrö, "luttät", sijnä
m. m. På det andra året användes sved-
jelandet till belesmark. Då kunde man
ju dock även sätta potatis eller ärtor. Sedan
fick man ta en ny svedja för vart år.
Skogen fick vara rikligt fullvuxen innan
man fälde den för svedjande, och där-
för använde man g. en gammal svedja
med nyuppriset efter förhopen till åter-
växt.

Sedan användes krattor då svedjan var
avbränd, för att rydda ner rågen.

Man använde en annan sorts råg, än den vanliga, s. k. "svodjeråg", en subalkornig sort.

Föring svodjelandet satte man upp staket av halvbrända träar o. dyl. till skydd mot kreaturen som gick i skogen omkring.

Medan elden brann gick hela byn ihop för att vakta elden, hvar ett fjög personer. Beträffande all öfrig skötsel var svodjan enskild för huggning, sådd m. m.) Blott vaktningen hjälpte man varandra med i tur och ordning, alltså utan reell ersättning. Det kallades att man "både" samman. Efter vaktningen förekom ingen särskild festlighet.

Numera har man ej bränt på 35-40

är. Svedningen gick över det hela, all skogen togs så hit för bit. Svedjejorden kallades "svedjeland" eller "svedjeröj".

När rågen skulle skördas kunde man ej använda lie, utan fick ha "håndskära", detta på grund av de många stubbarna i svedjelandet. De använda skärens var av vanlig sort. Sagstuvamen hade även en skära av mera tillfällig koppätning. Se figuren!

Kvällen börjades ungefär kl. 4 och var över på aftonen, alltså efter några timmar, om det var torrt, annars längre tid.

Såden stackades ute på svedjan eller kallades där. Där kunde det så ligga till fram på vintern. Tidigare var det

— 5543

svårt att ta hem, då inga vägar fanns
till tredjeländet. Men på vintern kunde
man köra det på snö. Förvaring
hemma var ovanlig.

5.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5113

Figur.

Inäland.
Mo hd.
Åsenhöga sn.
Gymnäs.
Malkolin Johansson.

6.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ft.

Handskära.

Tillv. av Sagesmannen.

{ skaft längd = 30 cm.
järn längd = 35 cm.

Skriv endast på denna sida!

Teckn. G. Hobrok 1936.

Landskap: Småland
 Härad: Mo
 Socken: Åsenhöga
 Uppteckningsår: 1936

Upptecknat av: Gunnar Hobroh
 Adress: Hässleholm.
 Berättat av: Malkholm Johansson
 Född år 1868 i Gynnås.

Svedjebruk.

Vid svedjning fällde man först skogen i slutet av våren, mest gran och fur men om en eller annan björk följde med gjorde det ingenting. Skogen fälldes så att träna kom att ligga på ett håll. Svedjelandet las på backe eller jämn mark, lika bra vilket. Sedan skulle träna ligga till i aug. eller september. Då tände man på. Man fick ha litet avhugget utom svedjan som brandgata. Man tände på runt omkring eller också mot vinden. Man kvistade aldrig träna först utan tände på direkt. Det var ej vanligt att samtidigt skaffa sig milved för kolning, ehuru det väl förekommit på senare tid.

Samma höst såddes. Det var råg eller någon gång sedan potater (som även kunde sättas nästa vår på svedjelandet). Man sådde även gräsfrö, "luttåt", syra m.m. På det andra året användes svedjelandet till betesmark. Då kunde man ju dock även sätta potatis eller ärter. Sedan fick man ta en ny svedja för vart år. Skogen fick vara riktigt fullvuxen innan man fällde den för svedjande, och därför använde man ej en gammal svedja med nyuppvuxet efter förlupen tids återväxt.

Sedan användes krattor då svedjan var avbränd, för att mylla ner rågen. Man använde en annan sorts råg än den vanliga, s.k. "svedjeråg", en småkornig sort.

Kring svedjelandet satte man upp staket av halvbrända trä o. dyl. till skydd mot kreaturen som gingo i skogen omkring.

Medan elden brann gick hela byn ihop för att vakta elden, minst ett tjog personer. Beträffande all övrig skötsel var svedjan enskild (i huggning, sådd m.m.) Blott vaktningen hjälpte man varandra med i tur och ordning, alltså utan reell ersättning. Det kallades att man "både" samman. Efter vaktningen förekom ingen särskild festlighet.

Numera har man ej bränt på 35-40 år. Svedjningen gick över det hela, all skogen togs så bit för bit. Svedjejorden kallades "svedjeland" eller "svedjeröj".

När rågen skulle skördas kunde man ej använda lie, utan fick ha "håndskära"; detta på grund av de många stubbarna i svedjelandet. De använde skärorna voro av vanlig sort. Sagesmannen hade även en skära av mera tillfällig hopsättning. Se figuren!

Avbränningen börjades ungefär kl. 4 och var över på aftonen, alltså efter några timmar, om det var torrt; annars längre tid.

Sågen stackades ute på svedjan eller krakades där. Där kunde det så ligga till frampå vintern. Tidigare var det svårt att ta hem, då inga vägar fanns till svedjelandet. Men på vintern kunde man köra det på snön. Förvaring hemma var ovanlig.

5113

Småland.
Mo Ud.
Åsenhöga Sn.
Gymnäs.
Malleolin Johansson

Figur.

Handskära.

Ällo. av Sagesmanen.

{ skaft längd = 30 cm.
järn längd = 35 cm.

Skriv endast på denna sida!

Teckn. G. Holbroh 1926.